

(א) וְעַלֵּי פֶה. (ב) נִשְׁמָלָה הַמַּיִתָּה, אָז לָקְטָן פִּי מִהַקְּטָל דָּף קָטָן. פִּי מוֹהֵב מִתּוֹקֵת. רַש"י.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה זיל וכו' א"נ חיים שנים ישלם הכל: (ב) ד"ה שאלה וכו' דספק גמור הוא לראש למטעמי כיון שהכל ביום אחד וחשיב דכרח דממונה. ונ"ב פ"י בדלא טעוניהם י"ט ספק לביד כמ"ש המוס' לעיל דף ב ע"ב וכן לקמן דף ק תוספות ד"ה ולחו: (ג) ד"ה ביום וכו' לאוקמי בהבי: (ד) בא"ד להשביע לשוכר ע"י: (ה) בא"ד לדומה קאת שהוא אמת כיון טענת אריסין:

גליון הש"ס

גמ' איכסוף. גישין דף כט ע"ב דף עו ע"ב ע"ב דף כט ע"א:

הגהות הגר"א

[א] גמ' גברא כו'. נ"ב דכמה מחמת מלאכה הוא. תור וכן לקמן בסופא:

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

צו.

עין משפט
גמ' מצוה

בב א מ"י פ"א מהל' שאלה ופקדון הל' ג סמג עשין כב טו"ע ח"מ ס"י שנת ספ"י: ב בב טו"ע ח"מ ס"י שמ ספ"י ג בה"ג: ב ב ג מ"י פ"ג מהל' שאלה ופקדון הלכה א סמג עשין כב טו"ע ח"מ ס"י שמו ספ"י א: ב ב ד מ"י שם הלכה ג טו"ע שם ספ"י י: ב ב ה ד מ"י שם הל' ד טו"ע שם ספ"י י: ב ב ז ה מ"י שם הל' ז טו"ע שם ספ"י ד: ב ב ט מ"י שם פ"ג הל' ג סמג עשין כג טו"ע ח"מ ס"י שמו ספ"י א: ספ"י ד וט"ש:

מוסף רש"י

פשיעה בבעלים. אחד מן השומרים שפסע כשהיו נעלים במלאכתו (דע"ר צ"ח). למאן דאמר חיוב. שאל האמה פטור בבעלים אלא בשאל ושומר סכר, שחייבין בלא פשיעה, אבל שומר חנם שחייבו אינו אלא בפשיעה אינו פטור משום נעליו עמו הואיל ופסע (דע"ר פ"א).

דינא הכי. שישלם לו כלי עשוי ומתוקן ומהתקן (ב"ק ד' י): גזי ניקזין משלומי נזק מלמד שהבעלים מטפלין בנבילה ששמן לו הנבילה של בהמתו שמתה ע"י זה שהזיקה לו ועליה מוסק ומשלם דמיהן ה"נ ישומו לו שבדי הראשון ועליהן ישלם דמיו וזה ילק ויטרת ויקנה לו

HebrewBooks.org ©Moznaim, Publishers. No commercial use allowed.

דינא הכי ושתיק רב א והלכתא כרב כהנא ורב אסי דמהדר ליה תבריה ומבליא ליה דמי מנא ההוא גברא דשאלא דוולא מחבריה איתבר אהא לקמיה דרב פפא אמר ליה אייתי סהדי דלא שנית ביה ואיפטר ההוא גברא דשאל שונרא מחבריה חבור עליה עכברי וקטלוהו יתיב רב אשי וקמיבעיא ליה כי האי גוונא מאי יכי מתה מחמת מלאכה דמי או לא אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא [א] גברא דנשי קטלוהו לא דינא ולא דיינא איכא דאמרי אכיל עכברי טובא וחביל ומית יתיב רב אשי וקא מעיין בה כהאי גוונא מאי אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא גברא דנשי קטלוהו לא דינא ולא דיינא אמר רבא האי מאן דבעי למוישאל מדי מחבריה ולפטר נימא ליה אישקין מוא דהוי שאילה בבעלים ואי פקח הוא נימא ליה שאיל ברישא והדר אישקין אמר רבא ימקרי דרדקי שתלא טבחא ואומנא ספר מתא כולהון בעידן עבידתיהו כשאיילה בבעלים דמו אמרו ליה רבנן לרבא שאיל לן מר אקפיד אמר להו לאפקועי ממונאי אנה מצי אישתמוטי לכו ממסכתא למסכתא אתון לא מציתו לאישתמוטי ולא היא איהו שאיל להו ביומא דכלה אינהו שאילו ליה בשאר יומי מרימר בר חנינא אוגר כודנייתא כי חוזאי נפק לדלוויי טעונה בהדייהו פשעו בה ומית אתו לקמיה דרבא חיביניהו אמרו ליה רבנן לרבא ופשיעה בבעלים היא איכסוף לסוף איגלאי מילתא דלמיסר טעונה הוא דנפק הניחא למאן דאמר פשיעה בבעלים פטור משום הכי איכסוף אלא למאן דאמר חייב אמאי איכסוף לא

פחת דמשאל כמו דניזק וכן פ"י ריב"ס אלא שהוסף ופ"י דפליגי אפילו היכא ליה כח פחת דלרב שנשבר כלי ברשות שאל פותחין לו שישלם לו דמי נרגא מעליא ואין מלמדיו אותו לשלם השברים ומ"מ אם רצה לשלם השברים בחשבון ישלם אבל לרב כהנא ולרב אסי מלמדיו אותו לשלם השברים כיון שהם ברשות משאל והא דלמאר צירושלמי מניין שאין שמוין לא לגבז ולא לגזול ואמר ר' אבהו בר ממל חיים שנים ישלם ולא מתים עד כאן בגיבזה בגזילה מנין א"ר בון והשיב [את] הגולה אשר גזל לאו היינו שישלם לו חיים ממש בהמה אחרת ולא סובין אלא ה"ק חיים שנים ישלם שאם עודם חיים והחלו יחזירם כמו שהם אבל החלו מתים צריך ליתן פחת א"ר (ב) חיים שישלם הכל משלם בלא פחת כמו (ב"ק ד' סה). אחיה לקרן כעין שגבז וכן משמע צירושל' דקדושין דהתם קאמר מנין שאין הנעלים מטפלים בנבילה א"ר אבהו בר ממל חיים שנים ישלם ולא מתים משמע דבפחת נבילה איירי ולפי זה הא דפליג ר"א צפ"ק דבבא קמא (דף קי"א). דקאמר שמוין לגבז ולגזול יש להוכיח דשינוי אינו קונה ולהכי הוי פחת לבעלים ואת דר' אלעזר גופיה בנרובה (ב"ק דף סה). קאמר תדע שקמה גניבה הוי יאוש נעלים כו' מה טביחה דאהנו מעשיו אף מכירה דאהנו מעשיו והיכי אהנו מעשיו לטביחה א' שינוי אינו קונה אלמא משמע דאהנו מעשיו שקבלה בשינוי מעשה וי"ל דאהנו מעשיו לאו דאהנו לענין קנין אלא דאהנו לענין לקלקל ולהפסיד ממון בנטיחת הבהמה א"ר הא דלית ליה דשינוי לא קני היינו בהמה מאליה או נרגא דאיתבר מאליו אבל בדידים כגון טביחה קני בשינוי מעשה: ב"י הא גוונא מאי. מימה מלי קמבעי ליה הלך מתה ממש מחמת מלאכה וי"ל דאיבעי ליה אם שניה בהמה שהולכה למקום שהרבה עכברים מניין אבל אין לו לשמור שלא יהרגוהו:

ומתה בדרבה בי גבב. ואם תאמר מה צריך לומר דמתה בי גבב ויש לומר משום דבזה טעו אותם ששברו שמתה בפשיעה: שארץ חצי היום ושכרה חצי היום. לא זו אף זו קמני לא מיבעיא שאלה חצי היום ושכרה יודע יחלוקו אלא אפי' שאלה היום ושכרה למחר אית לן למימר יחלוקו ולא מיבעיא בפרה אחת דספיקא רבה היא אלא אפילו בשתי פרות יחלוקו: ב"רם שהיתה שאולה מתה והלך אומר איני יודע חיוב. בגמרא מוקי לה ר"ג ביש עסק שבועה ביניהם וקשה לר"י דאמאי צריך לאוקומי (א) הכי דכלאו הכי הוי ליה מחויב שבועה על ידי גלגול דלמחר ליה משכיר אישתבע לי מיהת דלמחר מתה ועיי' גלגול צריך ליבעד דשכורה מתה ואינו יכול ליבעד מהלך דה"נ מפרש בגמ' מתניחין דקמני זה אומר שאלה זה אומר שכורה ישבע שכורה מתה ששבע על ידי גלגול וכן במציעתא השוכר אומר שכורה מתה והלה אומר איני יודע פטור ואמאי פטור לימא ליה אישתבע לי דלמחר מתה ועל ידי גלגול אינטיריך ליבעד שכורה מתה דלף על פי שהמשכיר טוען ספק יכול הוא להשביע שוכר על ידי גלגול מן המורה דגמריין מסוטה בצרייתא צפ"ק דקדושין (דף סה). ובספיקא נמי בזה אומר איני יודע זה אומר איני יודע אמאי יחלוקו נימא ממוך שאינו יכול ליבעד ע"י גלגול משלם ונראה לר"י דאין מגלגלין אלא כשנתבע טוען ודאי דומיא דסוטה שטוענת ודאי אבל צרישא וסיפא שהנתבע טוען שמא אין מגלגלין דלא הוי דומיא דסוטה אך קשה מציעתא שהשוכר טוען ודאי ואורי' דמיירי כשנאמרו המשאל בהמה שאומר שכרתי מתה ואינו מוקיפו ליבעד על כך ואינו מימה דלא הוי דומיא דספיקא דזה אומר שאלה זה אומר שכורה מהלך דלמחר דלמחר הוא דכסיפא דהמשאל וראה שהשוכר משקר אין רגיל להאמינו אבל במציעתא רגיל הוא להאמינו כיון שהוא אינו יודע אם משקר אי נמי כולה מיירי כשהמשאל יודע שמתה דכרעה ובספיקא עושה ענינו כלא יודע לפי שרובה (א) להשביעו ע"י גלגול שכורה מתה כדי שיהיה האמת שהוא יודע ודאי ששאלה מתה אבל במציעתא אינו רוצה להשביעו ולגלגל עליו אחרי שהוא מסופק ויכול להיות שהוא אומר אמת ואם תאמר והיכי מגלגלין שבועה לעולם דלפילו כשנתבע טוען ודאי יהא נאמן במוך דאי בעי אומר איני יודע וי"ל דאין זה מינו דאין אדם עושה ענינו בלתי מסופק כי או נראה שהנתבע אומר אמת כטוענו כרי והוא טוען איני יודע ועי"ל דאין מגלגלין כשטוען מובע טענת שמא אלא בדבר דדומה קלת (ב) כגון טענת אריסין ואפטורפסין לשבועות (דף מה: וס) שרגילין ליהנות משל חבריהם משום דמורו היתרא כדאמרין התם וכגון סוטה שרגלים לדבר שקינא ונסמרה ויש לחוש שמא זינמה גס בצירוסין ולכן אין מגלגלין במתניחין אלא ע"י טענת ודאי ואם תאמר על טענת ודאי מנלן שנגלגלין אפילו על דבר שאינו דומה אמת כיון דגלגול מסוטה נפקא לן וי"ל דילפינן בקדושין מעיקרא ממון בקל וחומר

מיפשע פשעו בה אלא איגובי איגוב ומתה כדרכה בי גבב הוי ואתו לקמיה דרבא וחיביניהו אמרו ליה רבנן לרבא גניבה בבעלים היא איכסוף לסוף איגלאי מילתא דלמיסר טעונה הוא דנפק: מתני' השואל את הפרה שאלה חצי יום ושכרה חצי יום שאלה היום ושכרה למחר שוכר אחת ושאל אחת ומתה המשאל אומר שאלה מתה ביום שהיתה שאלה מתה חצי היום דספק גמור (א) דאיכא למיטעי שהכל ביום אחד וחשיב דכרח דממונה ולהכי קמני בסיפא זה אומר איני יודע זה אומר איני יודע יחלוקו אלא אפי' שאלה היום ושכרה למחר אית לן למימר יחלוקו ולא מיבעיא בפרה אחת דספיקא רבה היא אלא אפילו בשתי פרות יחלוקו: ב"רם שהיתה שאולה מתה והלך אומר איני יודע חיוב. בגמרא מוקי לה ר"ג ביש עסק שבועה ביניהם וקשה לר"י דאמאי צריך לאוקומי (א) הכי דכלאו הכי הוי ליה מחויב שבועה על ידי גלגול דלמחר ליה משכיר אישתבע לי מיהת דלמחר מתה ועיי' גלגול צריך ליבעד דשכורה מתה ואינו יכול ליבעד מהלך דה"נ מפרש בגמ' מתניחין דקמני זה אומר שאלה זה אומר שכורה ישבע שכורה מתה ששבע על ידי גלגול וכן במציעתא השוכר אומר שכורה מתה והלה אומר איני יודע פטור ואמאי פטור לימא ליה אישתבע לי דלמחר מתה ועל ידי גלגול אינטיריך ליבעד שכורה מתה דלף על פי שהמשכיר טוען ספק יכול הוא להשביע שוכר על ידי גלגול מן המורה דגמריין מסוטה בצרייתא צפ"ק דקדושין (דף סה). ובספיקא נמי בזה אומר איני יודע זה אומר איני יודע אמאי יחלוקו נימא ממוך שאינו יכול ליבעד ע"י גלגול משלם ונראה לר"י דאין מגלגלין אלא כשנתבע טוען ודאי דומיא דסוטה שטוענת ודאי אבל צרישא וסיפא שהנתבע טוען שמא אין מגלגלין דלא הוי דומיא דסוטה אך קשה מציעתא שהשוכר טוען ודאי ואורי' דמיירי כשנאמרו המשאל בהמה שאומר שכרתי מתה ואינו מוקיפו ליבעד על כך ואינו מימה דלא הוי דומיא דספיקא דזה אומר שאלה זה אומר שכורה מהלך דלמחר דלמחר הוא דכסיפא דהמשאל וראה שהשוכר משקר אין רגיל להאמינו אבל במציעתא רגיל הוא להאמינו כיון שהוא אינו יודע אם משקר אי נמי כולה מיירי כשהמשאל יודע שמתה דכרעה ובספיקא עושה ענינו כלא יודע לפי שרובה (א) להשביעו ע"י גלגול שכורה מתה כדי שיהיה האמת שהוא יודע ודאי ששאלה מתה אבל במציעתא אינו רוצה להשביעו ולגלגל עליו אחרי שהוא מסופק ויכול להיות שהוא אומר אמת ואם תאמר והיכי מגלגלין שבועה לעולם דלפילו כשנתבע טוען ודאי יהא נאמן במוך דאי בעי אומר איני יודע וי"ל דאין זה מינו דאין אדם עושה ענינו בלתי מסופק כי או נראה שהנתבע אומר אמת כטוענו כרי והוא טוען איני יודע ועי"ל דאין מגלגלין כשטוען מובע טענת שמא אלא בדבר דדומה קלת (ב) כגון טענת אריסין ואפטורפסין לשבועות (דף מה: וס) שרגילין ליהנות משל חבריהם משום דמורו היתרא כדאמרין התם וכגון סוטה שרגלים לדבר שקינא ונסמרה ויש לחוש שמא זינמה גס בצירוסין ולכן אין מגלגלין במתניחין אלא ע"י טענת ודאי ואם תאמר על טענת ודאי מנלן שנגלגלין אפילו על דבר שאינו דומה אמת כיון דגלגול מסוטה נפקא לן וי"ל דילפינן בקדושין מעיקרא ממון בקל וחומר